

Saaja: Valtiovarainministeriö

Viite: Lausuntopyyntö VN/23886/2025 8.5.2026

Asia: Business Finlandin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vuosina 2026–2027 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä

Olemme toimittaneet 15.6 lausunnon Lausuntopalvelu.fi'n kautta. Valitettavasti sen lausunnon jättämisen jälkeen huomasimme tarpeen muokata yhtä muutosesitystämme (muutosesitys 3) sekä täydentää lausuntoamme teknologianeutraaliutta koskevalla kappaleella.

Pyydämme huomioimaan lausuntomme tässä dokumentissa esitetystä muodosta.

Business Finland kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää seuraavia päähuomioita asiaan:

Yleisiä kommentteja

Business Finland pitää esitystä perusteltuna ja kannatettavana.

Esitys vastaa hyvin puhtaan teollisuuden investointien merkittävään kasvuun sekä Suomen ja Euroopan unionin ilmasto- ja energiatavoitteiden edellyttämiin rakenteellisiin muutoksiin. Vihreän siirtymän toteuttaminen edellyttää mittavia investointeja, ja esityksessä esitetyt toimenpiteet vahvistavat edellytyksiä investointien kohdentumiselle Suomeen. Investointiympäristön ennakoitavuuden ja houkuttelevuuden vahvistaminen on keskeistä, jotta Suomi pystyy säilyttämään ja vahvistamaan kilpailuasemaansa erityisesti korkean jalostusarvon teollisissa hankkeissa.

Lakiluonnoksessa verohyvityksen soveltamisala on rajattu niihin toimialoihin, joiden katsotaan olevan keskeisimpiä Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja joilla valtion tuelle on edelleen tarvetta. Business Finland kannattaa soveltamisalan toimialakohtaista rajaamista, sillä Kehys puhtaan teollisen kehityksen ohjelmaa edistäville valtioneuvoston tukitoimille (puhtaan teollisen kehityksen valtioneuvoston kehitys), (C/2025/3602) eli CISA-kehityksen puitteissa ei ole mahdollista rajata uusiutuvan energian ja vähähiilisten polttoaineiden tuotannon investointien osalta soveltamisalaa vastaavalla euromääräisellä kynnysarvolla kuin kriisi- ja siirtymäpuitteita koskevan komission tiedonannon (2023/C 101/03) mukaisesti myönnetyn tuen (TCTF) mukaisesti hyväksytyssä verohyvitysjärjestelmässä. Verohyvitysjärjestelmän soveltaminen ilman vastaavaa euromääräistä kynnysarvoa, mutta hyvin laajalla toimialakattavuudella voisi moninkertaistaa hakemusten määrän sekä verohyvitykseen kelpuutettavien hankkeiden määrän. Tämä puolestaan kasvattaisi merkittävästi hallinnollista työtä sekä tukien myöntämisvaiheessa että hankkeiden seurannassa (hankkeita seurataan useita vuosia tuen myöntämisen jälkeen). Business Finlandille olisi erittäin kuormittavaa hallinnoida verohyvitysjärjestelmää, jossa sadat hankkeet voisivat olla tukikelpoisia ja edellyttäisivät seurantaa. Aiempaa verohyvityslakia koskevalla lausuntokierroksella Business Finland esitti valtiovarainministeriölle ja työ- ja elinkeinoministeriölle verohyvitysasiakkaiden neuvonnan, hakemusten vastuullisen ja ripeän käsittelyn sekä hankkeiden seurannan edellyttämiä toimintamenojen lisäresursseja, mutta niitä ei osoitettu. Ilman lisäresurssien osoittamista verohyvityksen soveltamisalan rajaaminen on välttämätöntä hakemusten määrän hillitsemiseksi. Samoin on kannatettavaa välttää

valitsemasta verohyvityksellä tuettavaksi sellaisia investointeja, joiden ehdot ja hallinnointi muodostuisivat liian raskaiksi ja monimutkaisiksi, jotta verohyvityksen hakeminen ja hallinnollinen käsittely pysyvät riittävän ripeinä ja sujuvina.

Sähköenergian varastointi

Kuten investointihyvityksen perusteiden kuvauksessa kohdassa 4.1.2.1 todetaan, että sähköntuotannon erilaisten varastointiratkaisujen tarve kasvaa, ja tukitarve liittyy pitkäaikaiseen varastointiin sekä uusiin ja uudehkoihin teknologioihin, joita ei ole vielä demonstroitu teollisessa mittakaavassa. Sähköenergian varastointia koskevan tukitarpeen osalta Business Finland toteaa, että vuoden 2025 investointihyvitystä myönnettiin usealle suuren kokoluokan sähköakkuhankkeelle, mutta on riskinä, että näistä useat jäävät kuitenkin toteutumatta.

Säännöskohtaisissa perusteluissa koskien 2 § 4 kohtaa sähkön pitkäaikaisella varastoinnilla todetaan tarkoitettavan ”sellaista sähköenergian varastointia, jossa varastoitua sähköä pystyttäisiin purkamaan takaisin sähköverkkoon vähintään 12 tunnin ajan. Tarkoituksena olisi siten tukea investointihyvityksellä erityisesti sellaisia hankkeita, joissa ei ole kyse vuorokauden sisäisestä sähköjärjestelmän tasapainottamisesta vaan pidempiaikaisen energian kausivaihtelun tasapainottamisesta.”

Lakiluonnoksessa 2 § 4 kohdassa sähkön varastointi määritellään seuraavasti: ”sähkön pitkäaikaisella varastoinnilla sähkön loppukäytön siirtämistä sen tuotantohetkeä myöhempään ajankohtaan tai sähköenergian muuntamista energiamuotoon, jossa se voidaan varastoida, kyseisen energian varastointia ja sen muuntamista myöhemmin takaisin sähköenergiaksi siten, että varastointikapasiteetin ja nimellistehon suhde mahdollistaa vähintään 12 tunnin purkuajan”. Toisin kuin säännöskohtaisissa perusteluissa, varsinaisen lakipykälässä annettavassa määritelmässä ei mainita varastosta purettavan sähköenergian syöttämistä takaisin sähköverkkoon. Tällöin määritelmän mukaisiksi ja sitä kautta investointihyvitykseen oikeutetuksi sähkövarastoiksi kuuluisivat esimerkiksi tietoliikenneverkkojen sähkönsyöttöä varmistavat akustot, joista ei pureta energiaa syötettäväksi takaisin sähköverkkoon vaan käytettäväksi kyseisessä käyttökohteessa sähköverkon häiriötilanteessa.

Muutosesitys 1. Edellä mainitusta syystä 2 § 4 kohtaa tulisi täsmentää siten, että sähkövaraston ensisijaisen käyttötarkoituksen on oltava energian kausivaihtelun tasapainottaminen ja varastoidun sähköenergian purkaminen syötettäväksi sähköverkkoon.

Muutosesitys 2. Lisäksi 4 kohdan teksti tulisi täydentää muotoon ”... varastointikapasiteetin ja nimellistehon suhde mahdollistaa vähintään 12 tunnin purkuajan nimellisteholla.”, koska nimellistehoa pienemmällä teholla varastoa purettaessa 12 tunnin purkuajaa voidaan saavuttaa missä tahansa sähkövarastossa.

Ei merkittävää haittaa -periaate (DNSH)

Koska tukijärjestelmä toteutetaan verohyvityksenä, se on periaatteessa avoin kaikille tukikelpoisille investointihankkeille. Verohyvityksen myöntämisedellytykset määritellään kansallisessa lainsäädännössä, ja jos hanke täyttää nämä kriteerit, se on tukikelpoinen. Lakiluonnoksessa ei aseteta ehtoja esimerkiksi lupien tai muiden viranomaispäätösten osalta. Tarvittavat luvat, kuten ympäristöluvut, myöntävät toimivaltaiset viranomaiset erillisten säädösten perusteella erillään verohyvityksen tukimenettelystä.

Lakiluonnoksen 11 § 4 momentin mukaan investointihyvityksen myöntäminen edellyttää, että investointihankkeen toteutuksessa noudatetaan ei merkittävää haittaa -periaatetta. DNSH-periaatteen osalta sovelletaan myös kestävä sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2020/852 sekä jäsenvaltioille osoitettuja teknisiä ohjeita (Komission tiedonanto Tekniset ohjeet ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltamiseksi elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisesti (2021/C 58/01)). Suomessa Suomen ympäristökeskus (Syke) on kehittänyt DNSH-arviointien ohjeistusta ja arviointien toteutuskaavioita erilaisten kestävän kasvun ohjelmasta rahoitettavien hankehakujen tueksi ja taustamateriaaliksi rahoitusohjelmien vastuutahoille. Syken laatiman ohjeen (Ei merkittävää haittaa periaatteen (DNSH) soveltaminen Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman hankkeissa, jäljempänä myös ”DNSH-ohje”) luvun 5. mukaan ympäristölupaa tai ympäristövaikutusten arviointia (YVA) ei tarvitse olla tehtynä ennen DNSH-arviointia. Mikäli hanke on saanut ympäristöluvan tai YVA on tehty, löytyy lupa- tai YVA-menettelyn materiaaleista todennäköisesti tietoa, jota voidaan hyödyntää riittävässä määrin eri ympäristötavoitteiden arvioinnissa. Lisäksi DNSH-ohjeessa todetaan seuraavaa: Yleisesti voidaan arvioida, että ympäristölupaprosessissa ympäristöön kohdistuvasta vaikutuksesta on tehty riittävästi selvityksiä koskien DNSH-arvioinnin tavoitteita 3 (vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu), 5 (ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) sekä 6 (biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen). Näin ollen voidaan lähtökohtaisesti arvioida, että ympäristöluvan omaava hanke vastaa DNSH-vaatimuksia näiden ympäristötavoitteiden osalta ja viittaus ympäristölupaan sekä lyhyt kuvaus ympäristöluvan tiedoista liittyen kuhunkin tavoitteeseen riittää.

Jo lakiluonnoksen valmistelun yhteydessä on tunnistettu, että investointihyvityksen kohteena olevat investointihankkeet ovat usein vasta suunnitteluvaiheessa. Lakiluonnoksen mukaisesti oikeus hyvitykseen tulisi olla myönnettynä vuoden 2027 loppuun mennessä ja lisäksi oikeutta investointihyvitykseen tulisi hakea ennen investointia koskevien töiden alkamista. Nämä aikatauluelvoitteet huomioiden myöskään aukottoman DNSH-arvioinnin tekemiseen tarvittavia tietoja ei ole tukiviranomaisen käytettävissä vielä verohyvityspäätöstä tehtäessä. Suomessa verohyvitystä saaneiden investointihankkeiden osalta ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen noudattaminen varmistetaan mahdollisilta osin ja niiden tietojen valossa, jotka tukiviranomaisella on saatavilla siinä vaiheessa, kun investointiverohyvitys myönnetään. Toimivaltaiset ympäristöviranomaiset varmistavat omalta osaltaan, että verohyvitystä saaneet hankkeet toteutetaan ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisesti. Lakiluonnoksen 29 ja 34 §:t puolestaan varmistavat, että investointihankkeet, joita ei voida toteuttaa DNSH-periaatteen mukaisesti, eivät oikeuta investointiverohyvityksen hyödyntämiseen yhtiön verotuksessa. Rahoituskeskuksen näkemyksen mukaan DNSH-periaatteen noudattaminen verohyvitystä saaneissa hankkeissa on myös lainsäätäjän puolesta osaltaan jätetty ympäristöviranomaisten tekemien päätösten ja lakiluonnoksen 29 ja 34 §:ien varaan. Tällöin myös jäsenvaltio tulee Business Finlandin näkemyksen mukaisesti varmistaneeksi DNSH-periaatteen noudattamisen.

Rahoituskeskus valvoo ja seuraa investointihyvityksen myöntämisen edellytyksien toteutumista myös investointihankkeen aikana ja sen päättymisen jälkeen. Tätä varten hyvityksen saajalla on velvollisuus viiden kalenterivuoden ajan projektin päättymisen jälkeen toimittaa Rahoituskeskukselle sen pyytämät tiedot seurannan toteuttamiseksi. Rahoituskeskus tekee investointihyvityksen muutosta koskevan päätöksen esimerkiksi, jos hyvityksen saaja rikkoo olennaisesti investointihyvityksen perusteena olevalle projektille asetettuja ehtoja tai investointihyvityksen myöntämistä koskevaa päätöstä tai päätöksen ehtoja.

Muutosesitys 3 (päivitetty 18.6., korvaa 15.6.2026 antamaamme lausuntoon sisältyneen muutosesityksen): Investointihyvityksen myöntäminen edellyttää, että investointihyvityksen hakija noudattaa ei merkittävää haittaa -periaatetta investointihankkeessaan. Rahoituskeskus arvioi ei merkittävää haittaa -periaatteen täyttymisen hakijalta saatujen tietojen perusteella päätöksentekohetkellä.

Investointihyvityksen myöntämisen takaraja

Muutosesitys 4: Esitämme 26 § 3) muuttamista siten, että 31.12.2027 olisi takaraja investointihyvityshakemuksen jättämiselle Rahoituskeskukselle. Mikäli rahoituskeskuksen olisi päätettävä investointihyvityksistä tuohon ajankohtaan mennessä, olisi investointihyvityksen haku suljettava jo kesällä 2027. Tällöin investointihyvityksen haettavissa oloa koskevaan tiedotukseen investoijien neuvontaan jäisi lyhyt aika, ja osa potentiaalisista investointihankkeista voisi jäädä toteutumatta.

Teknologianeutraaliudesta (täydennys 15.6.2026 antamaamme lausuntoon)

TCTF-tukipuitteeseen verrattuna CISAF-tiedonanto korostaa jo johdanto-osan kohdassa 13 teknologianeutraaliutta: Komissio tunnustaa täysin jäsenvaltioiden oikeuden määrittää itse oma energialähteiden yhdistelmänsä ja tulee arvioimaan viipymättä valtiontuet ydinvoiman tuotannolle, myös pienille ja kehittyneille modulaarisille reaktoreille, taatakseen tällaisten tukien oikeusvarmuuden perussopimuksen tai mahdollisesti sovellettavien suuntaviivojen mukaisesti ja ottaen kaikilta osin huomioon teknologianeutraaliuden.

Lakiluonnoksen sivulla 54 luku 3 sisältää pykälät Teollisuuden kasvihuonepäästöjen vähentämistä tai energiatehokkuuden parantamista koskeviin investointihankkeisiin. Luvussa ei ole lainkaan huomioitu CISAF-tukipuitteen kohta 139: Edellä (129)–(132) kappaleessa tarkoitettujen laitosten kasvihuonekaasupäästöjä vähentävät tai teollisten toimintojen energiatehokkuutta parantavat investoinnit ovat tukikelpoisia käytetystä teknologiasta riippumatta, kunhan ne joko... a) tukivaikutus ja ilmastolain tavoitteiden mukaisuus tai b) energiakulutuksen vähennys XX%.

Uuden lain 3 luvun 15 § tai jonkun muun 3 luvun pykälästä tulisi huomioida sisältää tukipuitteen teknologianeutraalius. Kyseessä ei ole vain periaatteellinen muutos, vaan muutoksella on myös käytännön vaikutusta investointien hyvityskelpoisuuden arviointiin. Aiemman lain perusteella tehtyjen verohyvityshakemusten arvioinnin yhteydessä investoinnin hyvityskelpoisuuden arvioinnin keskeinen kysymys oli juuri puuttuva kytkös uusiutuvaan vetyyn.

Muuta

Muutosesitys 5: Esitämme 6 § 1) kohtaa täsmennettäväksi muotoon ”investointihyvityksen saajan maksamat palkat” ja vastaavasti kohta 2) ”investointihyvityksen saajan yleiskustannukset”.

Täsmennysehdotus 2: 26 § 2 momentin mukaan Rahoituskeskuksen on ennen investointihyvityksen myöntämistä todennettava, että ilman investointihyvityksen myöntämistä olisi konkreettinen riski, että investointi ei toteutuisi Euroopan talousalueella. Esitämme, että mahdollisuuksien mukaan säädöksessä tai perusteluissa kuvataan, mikä on riittävä menettelytapa riskin olemassaolon todentamiseen.

18.6.2026

BFRK/24/060/2026

Täsmennysehdotus 3: 32 § mukaan investointihyvitystä ei voida myöntää saman investointihankkeen perusteella, jonka perusteella on myönnetty lain 148/2025 mukaista investointihyvitystä. Mikäli investointihyvityksen lain 148/2025 nojalla jo saanut investoija ilmoittaisi luopuvansa saamastaan hyvityksestä, syntyisikö kyseiselle yritykselle siinä tapauksessa mahdollisuus hakea hyvitystä uudestaan samaan tai joiltakin osin samaan hankkeeseen, jolle aiemmin saamastaan investointihyvityksestä yritys luopuisi?

Muutosesitys 6: Perustelujen kohdassa 2.3 (sivu 9) viitataan ELY-keskuksiin, kyseessä ovat nykyisin Elinvoimakeskukset.

Muutosesitys 7: Sivulla 19 ja 20 esiintyy lyhenne MV, vaikka ilmeisesti tarkoitetaan MW.

Muutosesitys 8: Sivulla 24 todetaan: "CISAF-kehityksen mukaan näille investoinneille asetettava kokoraja saa olla enintään 1 MW nimelliskapasiteettia ja aggregointi on sallittava." CISAF-puitteen mukaan jos jäsenvaltiot asettavat tämän jakson mukaisiin tukiohjelmiin osallistumiselle vähimmäiskoon, se saa olla enintään 1 MW alennettua tuotantoa, ja aggregointi on sallittava. Tästä syystä sivulla 24 oleva termin "nimelliskapasiteetti" sijasta olisi käytettävä "nimellisteho". (vrt. 9 § koskevassa säädöskohtainen perustelu sekä lakiluonnoksen 9 §).